

I. TRECUTUL ȘI PREZENTUL DIN JURUL NOSTRU	5
ISTORIA LOCALĂ	5
Ce este istoria?	5
Familia	8
Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală	11
Comunitatea locală și națională	15
Comunități și administrații regionale pe teritoriul de azi și ieri	18
Piața Unirii (Cluj Napoca) – un loc în trecutul și prezentul nostru	19
EVALUARE	20

II. PAGINI DIN ISTORIA ROMÂNILOR 21

A. STRĂMOSII	21
Dacii	21
Decebal	22
Românii	23
B. CONDUCĂTORI, EROI ȘI EVENIMENTE	25
Românii	25
Intenționez să scriu despre statele medievale românești	26
Sat și oraș în Evul Mediu	28

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Istorie : caiet de aplicații : clasă a IV-a /
Delia Boieru, Valentina Nap.
Cluj-Napoca : Sinapsis Publishing Project, 2014.
ISBN 978-606-8446-93-6

ISTORIE

Delia Boieru | Valentina Nap

caiet de aplicații

clasa **4**

SINAPSIS®

I. TRECUTUL ȘI PREZENTUL DIN JURUL NOSTRU	5
ISTORIA LOCALĂ	5
Ce este istoria?	5
Familia	8
Copilăria de ieri și de azi în comunitatea locală	12
Comunitatea locală și națională	15
Comunități ale minorităților naționale pe teritoriul de azi al României	18
Piața Unirii (Cluj-Napoca) – un loc în care trecutul se întâlnește cu prezentul	19
EVALUARE	20
II. PAGINI DIN ISTORIA ROMÂNILOR	21
A. STRĂMOȘII	21
Dacii	21
Decebal	25
Romanii	28
B. CONDUCĂTORI, EROI ȘI EVENIMENTE	32
Românii	32
Întemeierea statelor medievale românești	35
Sat și oraș în Epoca Medievală	39
Mircea cel Bătrân	40
Iancu de Hunedoara	42
Castelul Huniazilor	42
Vlad Țepeș	44
Târgoviște	46
Ștefan cel Mare și Sfânt	47
Suceava	50
Mihai Viteazul	51
Domnia și Biserica în Evul Mediu	54
Constantin Brâncoveanu	56
Avram Iancu	58
Alexandru Ioan Cuza și Unirea	60
Carol I și Independența	63
Ecaterina Teodoroiu	67
Ferdinand I și Regina Maria - regii României Mari	70
România la cumpăna dintre milenii	72
EVALUARE	76
III. PAGINI DIN ISTORIA ALTOR NEAMURI	77
A. POPOARE DE IERI	77
Grecii	77
Galii	80
Slavii	83
Turcii	86
B. POPOARE DE AZI	88
Francezii	88
Germanii	91
Ungurii	93
Popoarele slave: rușii, sârbii, bulgarii	95
EVALUARE	97

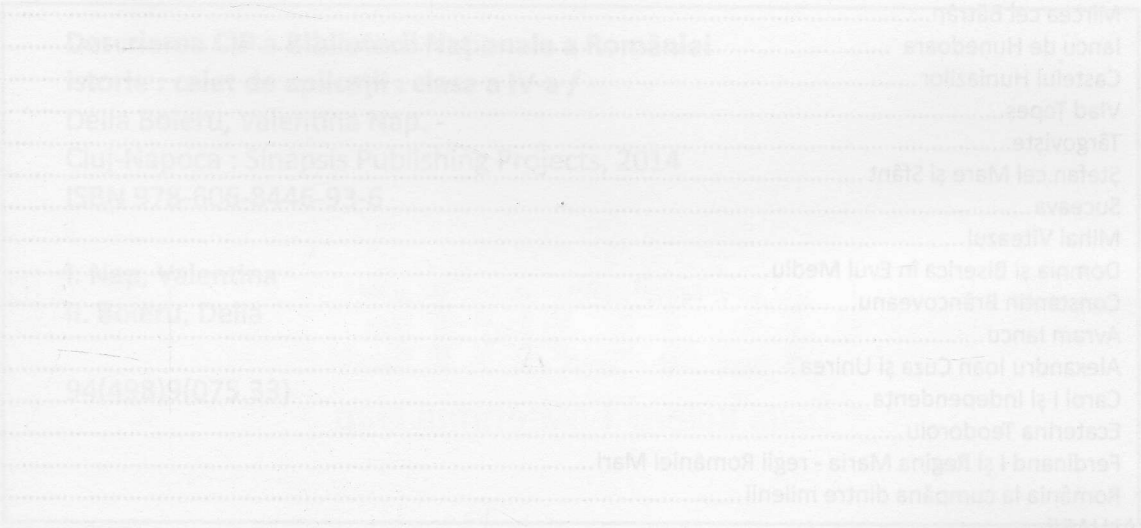
IV. CUNOAȘTEREA LUMII PRIN CĂLĂTORI98

Marco Polo..... 99
 Respect pentru Cristofor Columb..... 101
 Fernando Magellan..... 103
 Spătarul Nicolae Milescu 104
 Badea Cârțan 106
 Emil Racoviță 107
 Călători ai secolului XX..... 109

EVALUARE..... 112

V. MONUMENTE INCLUSE ÎN PATRIMONIUL MONDIAL UNESCO 113

Monumente și locuri din România aflate pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO 113
 Fortificațiile dacice din Munții Orăștiei 116
 Așezările săsești cu biserici fortificate din Transilvania - Orașul vechi din Sighișoara 118
 Bisericile pictate din Nordul Moldovei - Bucovina 123
 Biserici de lemn din Maramureș 126
EVALUARE..... 128

Like www.facebook.com/libris.ro

I. TRECUTUL ȘI PREZENTUL DIN JURUL NOSTRU

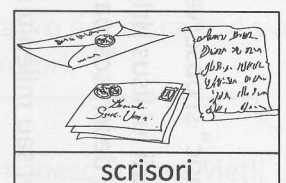
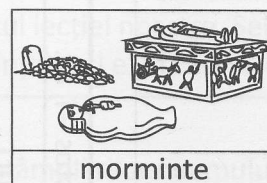
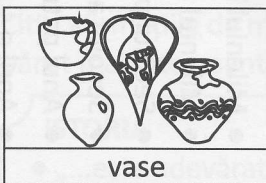
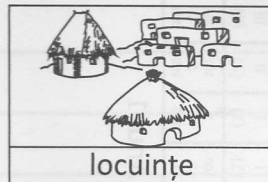
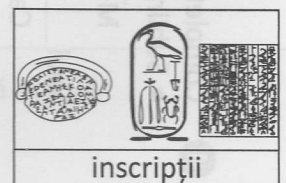
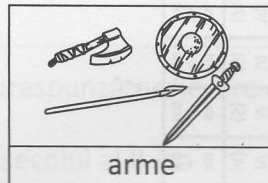
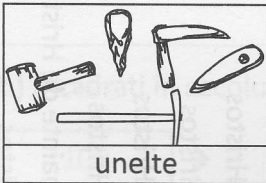
ISTORIA LOCALĂ

Ce este istoria?

1 Uniți cuvintele cu explicația corespunzătoare:

Istoria ●	● Știința care studiază mărturiile, dovezi ale trecutului descoperite în pământ.
Arheologia ●	● Știința care se ocupă cu măsurarea timpului istoric, stabilirea epocilor istorice, datarea faptelor și a evenimentelor istorice.
Cronologia ●	● Știința care studiază dezvoltarea societății omenеști de la apariția ei și până în prezent.
Izvoare istorice ●	● Instituție care păstrează, conservă, depozitează, expune obiecte care prezintă interes istoric, științific, artistic.
Muzeu ●	● Dovezi, mărturii, urme ale trecutului.
Arhivă ●	● Instituție care colecționează cărți, periodice, foi volante, imprimate etc. spre a le pune în mod organizat la dispoziția cititorilor.
Bibliotecă ●	● Colecție de acte și documente privitoare la istoria unui popor, a unui oraș, a unui așezământ public sau particular.

2 Observați cu atenție următoarele mărturii, dovezi ale trecutului (izvoare istorice). Faceți o clasificare a lor, folosind tabelul de sub imagini.

Izvoare istorice scrise	Izvoare istorice nescrise

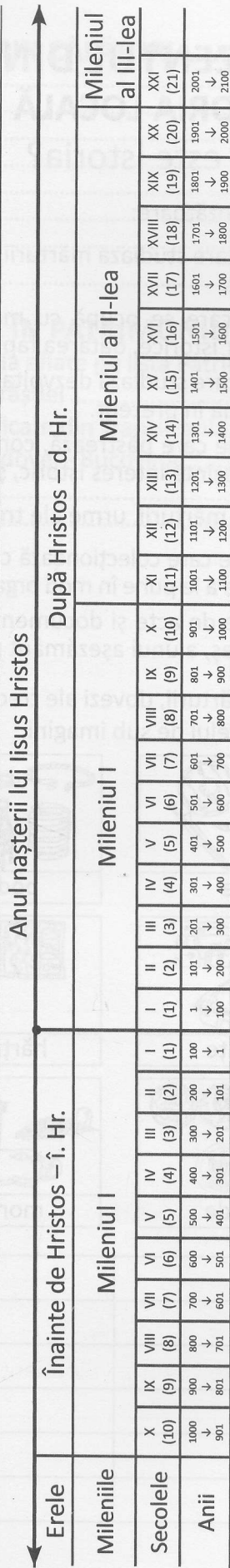
4 Completați enunțurile lacunare cu informațiile potrivite.

- Subliniați cuvintele care denumesc unități de măsurare a timpului.
M-am născut în anul _____. Am împlinit un deceniu în anul _____.

Casa în care locuiesc a fost construită în ultimul secol al mileniului al II-lea după Hristos. Aici au trăit părinții, bunicii și străbunicii mei.

3 Analizați „axa timpului istoric” și observați:

- importanța anului Nașterii lui Iisus Hristos;
- ordinea crescătoare sau descrescătoare a anilor, în funcție de era istorică;
- cu ce an începe un secol sau mileniu și cu ce an se sfârșește acesta.

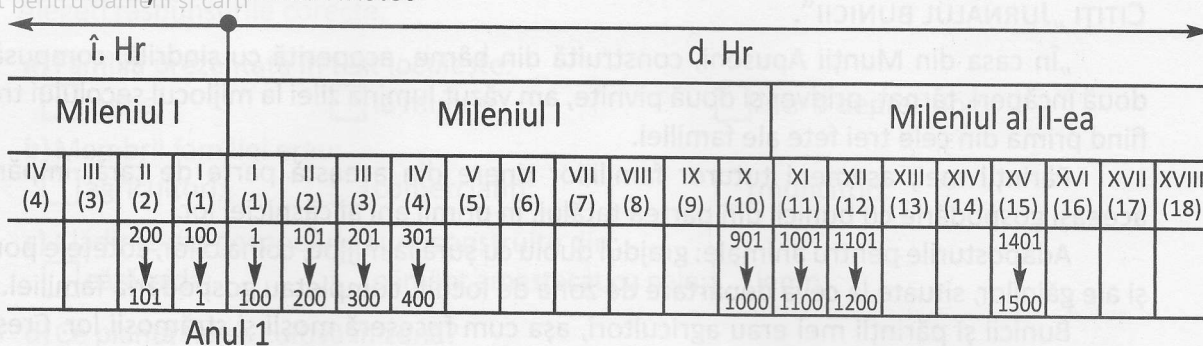
Atenție!

Scriem

- Mileniul I î. Hr.
 - Mileniul al II-lea d. Hr.
 - Secolul IV î. Hr.
 - Secolul al X-lea d. Hr.
 - Anul 44 î. Hr.
 - Anul 101 d. Hr.
- Citim
- Mileniul întâi înainte de Hristos
 - Mileniul al doilea după Hristos
 - Secolul patru înainte de Hristos
 - Secolul al zecelea după Hristos
 - Anul patruzeci și patru înainte de Hristos
 - Anul o sută unu după Hristos

5 Completați casetele libere cu anul începutului și anul sfârșitului fiecărui secol, după modelul dat.

Anul nașterii lui Iisus Hristos

Anul 1

6 Stabiliți ordinea firească a epocilor istorice. 7 Faceți transformările potrivite:

- Epoca Medievală (Evul Mediu)
- Epoca Contemporană
- Epoca Modernă
- Epoca Antică (Veche)
- Epoca Străveche (Preistorie)

- 365/366 zile = 1 _____
- 100 ani = 1 _____
- 10 ani = 1 _____
- 1000 ani = 1 _____

8 a) Ordonati descrescător următorii ani: 1789; 106; 279; 1601; 2014; 890; 1440; 1859.

b) Încadrați în secolul corespunzător fiecare dintre anii de mai sus, după model.

106	→	secolul al II-lea		→	_____
	→	_____		→	_____
	→	_____		→	_____
	→	_____		→	_____

9 Citiți afirmațiile de mai jos referitoare la subiectul lecției noastre. Selectați-o pe cea care vi s-a părut mai interesantă, subliniind-o. Comentați înțelesul ei în câteva enunțuri.

ISTORIA

- „...este adevărata povestire și înfățișare a întâmplărilor neamului omenesc, icoana vieții trecute.” (Mihail Kogălniceanu)
- „...este dascălul vieții.” (Cicero)
- „...este cea dintâi carte a unei nații. Într-înșea ea își vede trecutul, prezentul și viitorul.” (Nicolae Bălcescu)
- „...este cea mai frumoasă poveste.” (Adrian Cioroianu)

„În casa din Munții Apuseni, construită din bârne, acoperită cu șindrilă, compusă din două încăperi, târnaț, pridvor și două pivnițe, am văzut lumina zilei la mijlocul secolului trecut, fiind prima din cele trei fete ale familiei.

Părinții mei, asemeni tuturor familiilor tinere din această parte de țară, împărțeau aceeași gospodărie cu bunicii din partea tatălui, în primii ani ai căsniciei lor.

Adăposturile pentru animale: grajdul dublu cu șură la mijloc, colna oilor, cotețele porcilor și ale găinilor, situate la ceva depărtare de zona de locuit, completau gospodăria familiei.

Bunicii și părinții mei erau agricultori, așa cum fuseseră moșii și strămoșii lor. Creșteau animale: vaci, oi, cai, porci, găini; întreaga lor existență depinzând de acestea. Fiind zonă muntoasă, plante se făceau puține. Semănau grâu de primăvară, secară, cartofi, câneapă și câteva legume (ceapă, morcovi, varză de toamnă).

Pomii fructiferi nu erau numeroși: ceva cireși sălbatici ale căror cireșe amare se coceau pe la mijlocul lui iulie; meri și peri sălbatici din fructele cărora localnicii făceau oțet sau, pentru a le înmuia miezul, le puneau la înghețat în fân ori le coceau pe plita sobei, iarna. Lipsa acestora era compensată de diversitatea și savoarea fructelor de pădure: fragi, afine, zmeură, merișoare.

Membrii familiei mele produceau în gospodărie de la hrană și îmbrăcăminte până la unelte și o parte a obiectelor de uz casnic.

Bani aveau puțini și îi obțineau din vânzarea animalelor sau a produselor acestora la târgurile organizate în zonă sau în piețele dintr-un orașel aflat la 50 - 60 de km, la poarta Apusenilor.

Cu banii astfel obținuți își completau cele necesare traiului: porumb pentru mălai, zahăr, ulei, orez, încălțăminte, petrol pentru lampă.

Îmi aduc aminte de zilele de sărbătoare când, cu mic, cu mare mergeam la biserică.

Paștele, Rusaliile, Crăciunul, Boboteaza erau sărbătorile pentru care se făceau pregătiri speciale.

În primul rând se făcea curățenie mare. Se luau de pe pereți icoanele, ramele cu fotografii, blidele. Din grindă (tavan) erau coborâte cu grijă ulcelele (căni de lut), în care se aflau o grămadă de hârtii făcute sul și legate cu sfoară din câneapă, îngălbenite de vreme. Mai târziu aveam să aflu că acelea erau documentele familiei: certificate de căsătorie, certificate de naștere, acte de proprietate, nenumărate chitanțe. Toate obiectele erau șterse de praf sau spălate, pereții se văruiau, podelele erau frecate cu leșie (apă și sodă de rufe sau fulgi de săpun) și limpezite, geamurile și ușile erau curățate și ele. La ușile târnațului se puneau crengi de brad proaspete.

Când totul era curat, pe după icoanele și blidele de pe pereți se petreceau prosoape (tindeie) cusute ori țesute în culori vii, paturile erau acoperite de covoare țesute cu motive florale ori geometrice, iar ferestrele primeau perdele de dantelă. Toată casa „înflorea” de sărbători.

Înainte de Paște se sacrificau mieii, iar înainte de Crăciun se tăiau porcii.

Mama și bunica pregăteau mâncăruri gustoase: cozonaci rumeni ce umpleau casa cu mireasma lor de vanilie și scorțișoară, friptură, nelipsitele sarmale.

Atunci veneau în vizită rudele sau prietenii.

În Ajunul Crăciunului veneau colindătorii pe care-i răsplăteau, după caz, cu colaci, cozonac, țuică fiartă și carne friptă.

Momente frumoase și deosebite am petrecut alături de familie la botezul surorilor mele și la nunta unei mătuși (sora mai mică a mamei).

Părinții și bunicii mei munceau mult, dar nu i-am auzit niciodată plângându-se. Își găseau împlinirea în munca lor. Aveau satisfacția lucrului bine făcut. Erau mândri de tot ce realizau și, mai presus de toate aveau un gen de seninătate, pe care doar traiul în mijlocul naturii ți-l poate oferi.”

II. REZOLVAȚI EXERCITIILE URMĂTOARE.

1 Alegeți răspunsurile corecte.

a) Familia prezentată în text locuiește:

la șes;

la munte;

într-o depresiune.

b) Membrii familiei erau:

agricultori;

comercianți;

muncitori.

c) Clădirile din gospodărie sunt construite din:

cărămidă;

pământ amestecat cu paie;

lemn.

d) Ce plantă nu se cultivă în zonă?

grâul;

porumbul;

cartoful.

2 Încadrați anul nașterii povestitorului în timp.

• era → _____

• mileniul → _____

• secolul → _____

3 Enumerați cele trei generații care conviețuiau în aceeași gospodărie, începând cu vârstnicii.

4 Numiți:

a) Animalele crescute în gospodărie:

b) Plantele cultivate în zonă:

c) Construcțiile din gospodărie și rolul fiecăreia:

d) Produsele care trebuiau cumpărate:

e) Sursa de iluminat folosită pentru locuință:

f) Principalele sărbători religioase pentru care familia se pregătea în mod special:

g) Documentele familiei amintite în text:

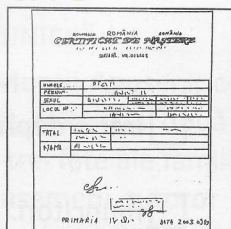
h) Evenimentele importante din viața familiei (altele decât sărbătorile religioase):

III. URMĂTOARELE OBIECTE VĂ POT AJUTA SĂ RECONSTITUIȚI ISTORIA FAMILIEI VOASTRE:

Respect pentru oamenii și cărțile

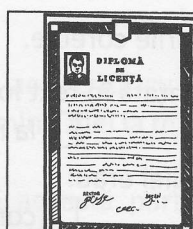
Casa părintească

Certificatul de naștere

Cartea de identitate

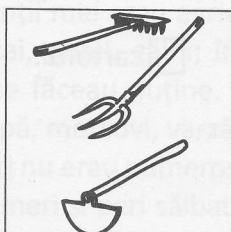
Diploma de studii

Obiectele de decor interior

Îmbrăcămintea

Unelte

Obiectele de uz casnic

Fotografiile

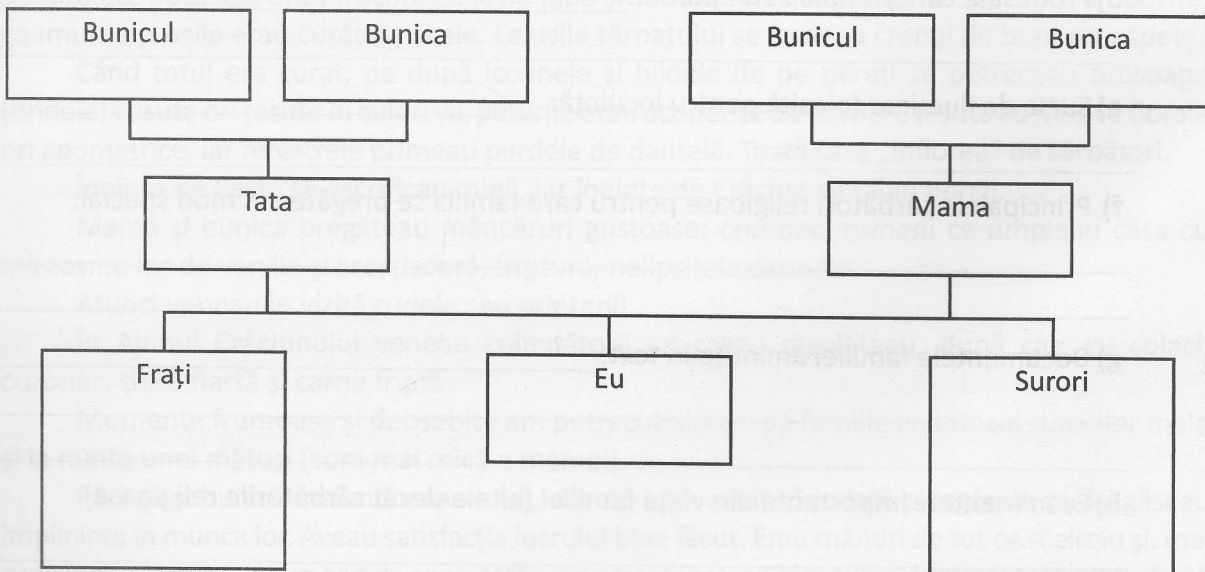

Actele de proprietate

Clasificați-le în:

Izvoare istorice scrise	Izvoare istorice nescrise

IV. REALIZAȚI ARBORELE GENEALOGIC AL FAMILIEI VOASTRE, NOTÂND ÎN CASETE NUMELE, PRENUMELE ȘI ANUL NAȘTERII FIECĂRUI MEMBRU.

V. UNIȚI CUVINTELE CU EXPLICAȚIA CORESPUNZĂTOARE.

Respect pentru oameni Familie ●

Generație ●

Arbore genealogic ●

● Toți oamenii care au aproximativ aceeași vârstă.

● Desen sub formă de arbore care arată membrii unei familii și legăturile de rudenie dintre ei.

● Grup de persoane întemeiat prin căsătorie alcătuit din părinți, copii și rude apropiate.

VI. BIFAȚI ENUNȚURILE ADEVĂRATE.

Între membrii unei familii există legături de rudenie.

Familia contribuie la nașterea, păstrarea și dezvoltarea ființei umane pe pământ.

Toate persoanele dintr-o familie au aceeași meserie.

Familia asigură dragoste, protecție, ajutor, înțelegere pentru toți membrii săi.

Membrii unei familii se bucură de aceleași drepturi.

Prin intermediul familiei sunt transmise limba vorbită, obiceiurile, credințele și regulile de viață.

VII. CEREȚI AJUTORUL PĂRINȚILOR ȘI REALIZAȚI UN PROIECT INTITULAT „SCURTĂ ISTORIE A FAMILIEI MELE”, CARE SĂ CONȚINĂ:

① Prezentarea istoriei familiei tale. În prezentare te poți ghida după următoarele reperi:

- Data și locul întemeierii familiei tale;
- Numele și originea numelui;
- Date referitoare la familiile din care provin părinții tăi (zona din care se trage familia, vechimea ei, modul de viață);
- Evenimente importante petrecute în familie;
- Sărbători în familia ta;
- Tradiții și obiceiuri.

② Pagini de album care să conțină xerocopiile ale unor documente de familie, fotografiile de familie.

③ Arborele genealogic al familiei tale.

1 Stabiliți ordinea etapelor dezvoltării ființei umane.

bătrânețe maturitate tinerețe copilărie preadolescență adolescență

2 Copilăria este o perioadă din viața oricărei ființe umane, cuprinsă între:

2 – 12 ani; 0 – 12/13 ani; 0 – 18 ani.

3 „Copilul râde:

Înțelepciunea și iubirea mea e jocul.”

(Lucian Blaga)

Care este principala preocupare a copilului?

4 Imaginați-vă că trăiți într-o epocă în care nu există jucării de vânzare și trebuie să vă confecționați singuri jucăriile cu materiale aflate la îndemână. Ce jucării ați putea meșteri? Selectați-le din lista de mai jos.

☐ păpușă Barbie;	☐ cărucior din bețișoare de lemn;
☐ păpușă din sfoară;	☐ minge din resturi de material textil;
☐ păpușă din resturi de materiale textile;	☐ trompetă din metal;
☐ avion teleghidat;	☐ fluier din lemn de salcie;
☐ mașinuță cu telecomandă;	☐ mască din lut sau materiale textile.
☐ parașută dintr-o bucată de pânză, sfoară și nasturi;	

a) Propuneți și alte jucării pe care le puteți confecționa singuri.

b) Realizați aceste obiecte la lecțiile de abilități practice.

5 Comparați jucăriile din cele două imagini și completați diagrama.

